

เพื่อสืบสานจึงสร้างสรรค์ To Conserve is to Create

ปรีดา บุญรัตน์

Preeda Boonyarat

สาขาวิชาศิลปะการออกแบบทัศนศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

Faculty of Fine and Applied Arts, Thammasat University

(Received : December 19, 2019 Revised : April 29, 2020 Accepted : May 7, 2020)

บทคัดย่อ

ศิลปะผ้าปักไทยโบราณแบบราชสำนัก เป็นศิลปะรูปแบบไทยประเพณี วิวัฒนาการสืบทอดมาสู่ปัจจุบัน มีวิธีการปักและแบบแผนการสร้างลวดลายให้เกิดความงาม การปฏิบัติให้มีความสุขสงบในสมาธิ แต่ในปัจจุบันมีผู้สืบทอดลดน้อยลง งานวิจัยนี้จึงศึกษาหลักการที่ยึดอายุศิลปะดั้งเดิมให้อยู่ในความสนใจของคนปัจจุบัน ดำเนินการวิจัยโดยศึกษารวบรวมข้อมูลกับสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญวิเคราะห์ร่วมกับหลักศิลปะ นำกลวิธีการปักรูปแบบไทยประเพณีที่มีการปักวัสดุประดิษฐ์เป็นแม่ลาย ประกอบเป็นลวดลายที่มีแบบแผนซ้ำๆ ที่ให้ความรู้สึกสงบนิ่ง มาประยุกต์สร้างสรรค์เป็นศิลปะร่วมสมัย กำหนดเป็นกรอบแนวคิดความเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของรูปทรง โดยใช้หลักกฎเกณฑ์การเปลี่ยนแปลงกับรูปทรงเป็นกรอบปฏิบัติ ด้วยวิธีการเปลี่ยนแปรรูปทรงซ้ำให้แตกต่าง 4 แบบ คือ รูปร่าง จังหวะ ขนาด ทิศทาง จัดวางบนแบบรูปที่เกิดจากเส้นโค้งคด ปักด้วยวัสดุที่มีน้ำหนัก อ่อน – เข้ม แสดงเนื้อหาความงามในเอกภาพแห่งสภาวะการเปลี่ยนแปลงของลวดลายตามการคลี่คลายแปรเปลี่ยนและจัดวางรูปทรง

ผลการวิจัยพบว่า วิธีการสร้างสรรค์ผลงาน โดยการคลี่คลายรูปทรงให้แตกต่างจัดวางบนแบบรูปตารางที่เกิดจากเส้นโค้งคด ในสัดส่วน มาก-น้อย ส่งผลให้เกิดจังหวะเคลื่อนไหวในระดับต่างๆ ผู้ชมผลงานสามารถรับรู้ ถึงความเปลี่ยนแปลงเคลื่อนไหวนั้นได้ ก่อให้เกิดความงาม ความสุข บนพื้นฐานประสบการณ์ที่ต่างกัน ประสานความคิดเชื่อมโยงอดีตผ่านปัจจุบันไปสู่อนาคต ก่อเกิดเป็นความรักและแรงดลใจในแนวทางอนุรักษ์พัฒนาศิลปะไทยประเพณี

คำสำคัญ : ปักผ้าไทยประเพณี, เปลี่ยน, การเคลื่อนไหว

ABSTRACT

The art of traditional royal embroidery has evolved based on beliefs and faith influenced by Thai deep-rooted culture. In modern day, the traditional royal embroidery art might be lost due to lack of interest. Therefore, this research is conducted to help preserve the art of traditional royal embroidery. Data on the techniques of traditional embroidery was gathered through expert interviews along with the study of ancient art pieces as a foundation for creative and analytical design work. The research involved traditional embroidery technique coupled with modern design to offer an innovative perspective that involves modern values and trends to help the public understand this sophisticated and beautiful art. A new technique was developed to replace repeated-based design eventually formed a whole, which shows uniformity and serenity. The rule of dynamic movement and motion were used as a framework together with embroidery technique and material usage to show beauty and uniqueness in movement and motion based on structures and changes in form. It is the creation of curved lines pattern structure and the use of four variations of forms; that is varying shape, rhythm, size and direction. Also, embroidery materials with varying weight and saturation are used.

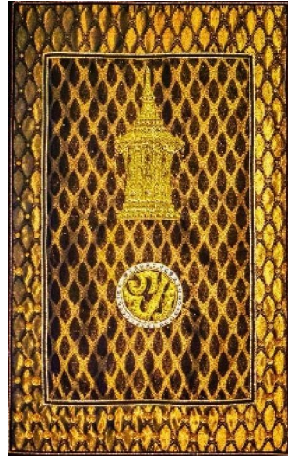
The research project has found that the method of creating a sense of movement in the artworks is to arrange different proportion of forms on a curved grid. Based on audiences' survey, they had positive feelings toward the artwork and felt the beauty and happiness. The audience can relate to the art work through movement and motion based on their past experiences and future aspirations. This inspired them to want to conserve and build upon the art of traditional embroidery.

Keywords : Traditional Thai Embroidery, Change, movement

บทนำ

ในการสร้างสรรค์ผลงาน เพื่อแสดงออกซึ่งความรักและความอาลัยที่มีต่อพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เมื่อพระองค์เสด็จสวรรคต นำเสนอในนิทรรศการ “ธ สถิตในใจ” (Still on My Mind) –ของคณาจารย์คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ระหว่างวันอังคารที่ 22 สิงหาคม-วันอาทิตย์ที่ 3 กันยายน 2560 นั้น จึงมีโอกาสดำเนินการงานปักผ้ารูปแบบไทยประเพณี โดยเฉพาะกลวิธี การปักผ้าที่ปรากฏอยู่ในผ้าปักไทยโบราณแบบราชสำนักอันเป็นศิลปะชั้นสูงดำรงอยู่มายาวนานมีวิธีการปักและแบบแผนการสร้างลวดลายให้เกิดความวิจิตรงดงามน่าประทับใจ จากนั้นได้พัฒนาผลงาน ชื่อ ความทรงจำขึ้น

ภาพที่ 1 : ผลงานความทรงจำ
ที่มา : ปรีดา บุญยรัตน์ 1 กรกฎาคม 2562

เมื่อได้ค้นคว้ากลวิธีการปักรูปแบบไทยประเพณีจากที่ปรากฏอยู่ในงานปักผ้าไทยโบราณแบบราชสำนักจากแหล่งต่าง ๆ ได้สัมผัสรับรู้ความงดงามและการสื่อความหมายเชิงสัญลักษณ์ตามแบบแผนของจารีตประเพณีจึงเกิดแรงผลักดันที่ต้องการเผยแพร่ความรู้ ลักษณะเด่นของผลงานให้เป็นที่ปรากฏให้กว้างขวางขึ้น เพิ่มจำนวนคนรุ่นใหม่ที่จะตระหนักถึงคุณค่า ภูมิปัญญาของศิลปะแบบไทยประเพณีที่สืบทอดมาช้านานให้มากยิ่งขึ้น มีความสนใจที่จะสร้างสรรค์สืบทอดผลงานมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาหาหลักการและวิธีการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะงานปักผ้าจากรูปแบบไทยประเพณีโดยใช้สื่อผสมเป็นผลงานศิลปะร่วมสมัย ที่สื่อแสดงความงามในเอกภาพ แห่งสภาวะการเปลี่ยนแปลงของลวดลายตามการคลี่คลายแปรเปลี่ยนและจัดวางรูปทรง
2. เพื่อสร้างสรรค์ผลงานศิลปะงานปักผ้าประยุกต์จากรูปแบบไทยประเพณีที่มีความสอดคล้องกับมุมมอง และรสนิยมคนยุคปัจจุบัน สามารถสร้างความจรรโลงใจให้ตระหนักถึงคุณค่าภูมิปัญญาของศิลปะประเพณีที่สืบทอดมาช้านาน
3. เพื่อวางพื้นฐานความรู้ สำหรับนักศึกษาและนักออกแบบไทยรุ่นใหม่ด้านการใช้หลักศิลปะกับการประยุกต์ถอดคุณค่าจากศิลปะไทยแบบประเพณี พัฒนาสร้างสรรค์ด้วยความเคารพในภูมิปัญญาและไม่สูญเสียคุณค่าดั้งเดิม

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (action research) ที่มีองค์ประกอบ 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน (Plan) การปฏิบัติ (act) การสังเกต (observe) และการสะท้อนกลับ (reflect) โดยในแต่ละขั้นตอนของโครงการวิจัยนี้เป็นดังนี้

- Plan : การวางแผนออกแบบสร้างสรรค์ โดยการทบทวนวรรณกรรม และการเก็บข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญด้านผ้าปักไทยโบราณแบบราชสำนักและลวดลายไทย ในจังหวัดกรุงเทพมหานคร นนทบุรี อ่างทอง และสุรินทร์ และจากพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พระนคร
- Act : การออกแบบ โดยประมวลข้อค้นพบจากขั้นตอนก่อนหน้านี้และนำมาวิเคราะห์ร่วมกับหลักศิลปะ นำไปสู่หลักและวิธีปฏิบัติการออกแบบสร้างสรรค์ผลงาน

Observe : จัดแสดงผลงาน และประเมินความพึงพอใจของผู้ชมงานว่ามีความพึงพอใจมากน้อยเพียงใดและในลักษณะใดของผู้ชม
 Reflect : ทบทวนผลการประเมินเทียบกับแนวคิดและแนวทางในการออกแบบและสร้างสรรค์ เพื่อพิจารณาว่าปัจจัยหรือองค์ประกอบใดทำให้ผู้ชมเกิดความพึงพอใจ/ไม่พอใจในผลงาน รวมทั้งผู้ชมมีการให้ความหมายต่อผลงานในลักษณะใด

การวัดผลของการวิจัย

เป็นการประเมินความพึงพอใจและการให้ความหมายต่อผลงานจากผู้ชม

การประเมินความพึงพอใจและการให้ความหมายต่อผลงาน

โดยใช้แบบสอบถาม

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษารวบรวมข้อมูล จะเป็นการรวมข้อมูลเน้นการศึกษากลวิธีปักรูปแบบไทยประเพณีจากที่ปรากฏอยู่ในผ้าปักผ้าไทยโบราณแบบราชสำนัก นำความรู้มาสร้างสรรค์ใหม่ในรูปแบบศิลปะสื่อผสมร่วมสมัย

2. การวิเคราะห์ผลการวิจัย

ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลในลักษณะการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) จากการสัมภาษณ์และการเก็บข้อมูลภาคสนาม ในประเด็นรูปแบบ วิธีการ วัสดุ ที่ใช้ในกลวิธีปักผ้ารูปแบบไทยประเพณี และนำข้อค้นพบจากการวิเคราะห์มาประยุกต์ใช้ทางการสร้างสรรค์

3. ขั้นตอนการวิจัย

มีการใช้เอกสารชี้แจงข้อมูลแก่ผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย (information sheet) และเอกสารให้ความยินยอมโดยได้รับข้อมูล (informed consent form) เพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลลงนามยินยอมในกรณีที่ผู้ให้ข้อมูลไม่ต้องการเปิดเผยชื่อผู้วิจัยจะใช้นามสมมติ

4. ผู้เข้าร่วมการวิจัยนี้

ในกรณีของโครงการวิจัยนี้หมายถึงผู้ทรงคุณวุฒิด้านผ้าปักไทยโบราณแบบราชสำนักและผู้ทรงคุณวุฒิด้านลวดลายของไทย

5. เกณฑ์การคัดเลือกอาสาสมัคร

ผู้มีความรู้และได้รับการยอมรับในด้านผ้าปักไทยโบราณแบบราชสำนักและผู้มีความรู้และเชี่ยวชาญด้านลวดลายไทยอายุ 40 ปีขึ้นไป ไม่จำกัดเพศ อ่านออกเขียนได้

5.1 มาตรการในการรักษาความลับของข้อมูล

แจ้งให้ผู้ทรงคุณวุฒิทราบขออนุญาตให้ข้อมูลความรู้และขอบันทึกภาพผลงานที่สามารถเผยแพร่ได้เท่านั้นด้วยความเคารพในความคิดความรู้ความเชี่ยวชาญในทักษะระดับสูงของแต่ละท่าน ข้อมูลความรู้ที่ได้รับนั้น นำมาคิดสร้างสรรค์เป็นตัวแทนขององค์ความรู้เดิมในรูปแบบใหม่ ให้ความมั่นใจไม่ลอกเลียนแบบผลงานเนื่องจากผลงานของผู้ทรงคุณวุฒิแต่ละท่านมีลักษณะเฉพาะอยู่แล้ว และไม่สร้างความเสียหายในคุณค่าของผลงานเดิม

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

ผ้าปักไทยโบราณแบบราชสำนัก หมายถึง ผ้าปัก ที่คิดประดิษฐ์ขึ้นด้วยฝีมือคนไทยในอดีตเพื่อวัตถุประสงค์สำหรับการตกแต่งเพิ่มพูนให้เกิดความสวยงามให้แก่เครื่องอุปโภคบริโภคที่จะใช้ในโอกาสพิเศษที่สำคัญต่าง ๆ ประกอบขึ้นจากการปักผ้ากับวัสดุ

ศิลปะไทยแบบประเพณี หมายถึง งานศิลปะของไทยประเภทต่าง ๆ สร้างสรรค์ตามแบบนิยมสืบทอดต่อกันมาตามความเชื่อ

กลวิธีการปัก หมายถึง วิธีการปักผ้า และแบบแผน การจัดวางประกอบลวดลาย, การใช้ลาย, การผูกลาย, และวัสดุอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องตามแบบไทยประเพณี

แบบรูป (pattern) หมายถึง แบบแผนที่ควบคุมหน่วยต่าง ๆ ให้รวมตัวกันอยู่ เช่นแบบรูปของลวดลาย (ชุด นิมเมสนอน. 431)

แม่ลาย (motif) ในกรณีงานวิจัยนี้ หมายถึง ลายแม่บทที่เป็นพื้นฐานของลายไทย เช่น แม่ลายประจำยาม เปลี่ยนแปร (variation) เป็นกฎเกณฑ์การสร้างเอกภาพในการสร้างความขัดแย้งกับหน่วยที่ซ้ำกันให้น่าสนใจ คล้ายคลึงเปลี่ยนแปลง ในกรณีงานวิจัยนี้ หมายถึง วิธีการเปลี่ยนลักษณะ รูปร่าง ขนาด จังหวะ ทิศทาง เปลี่ยนแปลง (change) เปลี่ยนแปลง ในกรณีงานวิจัยนี้ หมายถึง เคลื่อนไหวไม่นิ่งเกิดจากการคล้ายคลึงเปลี่ยนแปลงและจัดวางรูปทรง

สภาวะการณ์ ในกรณีงานวิจัยนี้ หมายถึง สภาพที่เคลื่อนไหวไม่นิ่งในอวกาศกับกิริยาอาการต่าง ๆ ที่ปรากฏไปตามความเปลี่ยนแปลงของลวดลาย

เอกภาพ (unity) ในกรณีงานวิจัยนี้ หมายถึง ผลในองค์รวมที่ เปลี่ยนแปลง เคลื่อนไหว

ผลการวิจัย

พัฒนาการความเป็นมา ผ้าปักรูปแบบไทยประเพณี มีความงดงามตระการตา เป็นศิลปะที่เกิดขึ้นโดยสัมพันธ์กับคติความเชื่อ ศาสนาและความศรัทธา มีความสืบเนื่องมาจากราชสำนัก ลวดลายจึงมีความเกี่ยวข้องกับพระมหากษัตริย์และพระบรมวงศานุวงศ์และขุนนาง การประดิษฐ์ลายใช้หลักเกณฑ์การผูกลายตามแบบประเพณีและจัดลำดับการใช้ลวดลายเป็นขนบนิยมแสดงออกซึ่งความเชื่อตามอุดมคติ สื่อความหมายในสัญลักษณ์ ในแง่ที่ว่าพระมหากษัตริย์เปรียบเสมือนสมมติเทพจัดระเบียบบุคคลตามลำดับและเพื่อสุนทรียภาพ (ธีรพันธุ์ จันทร์เริญ, ม.ป.ป. ,น. 92)

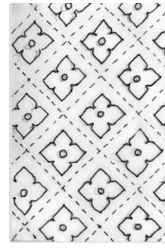
ภาพที่ 2 : งานปักด้วยดินเงินดินทอง ไหมสี และเลื่อม, ตาลปัตร พระครูพฟ้าท์ สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชเทวี ถวายพระวรวงษ์เธอ พระองค์เจ้าพระอรุณนิภาคุณากร ฝัพระหัตถ์ฯ เจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ : พัดงานหมื่นวัน. (130), โดย กรมศิลปากร, (ม.ป.ป.), ม.ป.ท. : ม.ป.พ.

จากแรงดลใจที่มีต่อศิลปะผ้าปักไทยโบราณแบบราชสำนัก เป็นแรงผลักดันให้ศึกษาหาหลักการและวิธีการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ งานปักผ้าจากรูปแบบไทยประเพณีโดยใช้สื่อผสมเป็นผลงานศิลปะร่วมสมัย ที่สื่อแสดงความงามในเอกภาพแห่งสภาวะการณ์ความเปลี่ยนแปลงของลวดลายตามการคลี่คลายแปรเปลี่ยนและจัดวางรูปทรง ที่มีความสอดคล้องกับมุมมอง และรสนิยมคนยุคปัจจุบัน สามารถสร้างความจรรโลงใจให้ตระหนักถึงคุณค่าภูมิปัญญาของศิลปะประเพณีที่สืบทอดมาช้านาน และปูพื้นฐานความรู้ สำหรับนักศึกษาและนักออกแบบไทยรุ่นใหม่ด้านการใช้หลักศิลปะกับการพัฒนาถอดคุณค่าจากศิลปะไทยแบบประเพณี ประยุกต์สร้างสรรค์ด้วยความเคารพในภูมิปัญญาและไม่สูญเสียคุณค่าดั้งเดิม

1. ขนบสู่การสร้างสรรค ในการสร้างศิลปะ ทศนธาตุกับกฎเกณฑ์การจัดองค์ประกอบ เป็นหลักของศิลปะที่ศิลปินนำมาใช้ ผสมผสานกับแรงบันดาลใจ ความรู้และประสบการณ์ สร้างสรรค์ผลงานให้ผู้พบเห็นได้รับรู้ถึงความงามของศิลปะที่มีความรู้สึกประกอบกับแง่มุมมองของศิลปิน ลำดับแรกจึงเป็นการแสดงขั้นตอนในการนำข้อค้นพบจากการค้นคว้าศึกษาทฤษฎีการปักผ้ารูปแบบไทยประเพณี ประยุกต์ไปสู่หลักการและวิธีการในทางปฏิบัติ

ภาพที่ 3 ลายปักแบบแผนจาริต ลักษณะแผ่นผืน
ที่มา : ปริดา บุญยรัตน์ 1 กรกฎาคม 2562

ภาพที่ 4 แม่ลายและแบบรูปตารางที่ซ้ำๆ
ที่มา : ปริดา บุญยรัตน์ 1 กรกฎาคม 2562

งานผ้าปักรูปแบบไทยประเพณีลักษณะแผ่นผืนมีรูปแบบลายต่อเนื่องกันพื้นที่บริเวณกว้างสอดคล้องกับงานสร้างสรรค์ที่ต้องการใช้พื้นที่ผู้ดูแสดงเนื้อหาเรื่องราว โดยเฉพาะการปักวัสดุประดิษฐ์เป็นแม่ลาย จัดประกอบขึ้นเป็นลวดลาย มีลักษณะแบบรูปที่ซ้ำๆ ในความประสานสัมพันธ์นั้น ให้ความรู้สึกที่สงบนิ่งมีลักษณะเด่นเป็นเอกลักษณ์

การถอดประยุกต์ลักษณะเด่นร่วมกับทัศนธาตุและกฎเกณฑ์การจัดองค์ประกอบทางศิลปะ โดยพิจารณาคุณลักษณะที่ปรากฏเด่นทางศิลปะ

แม่ลาย มีคุณลักษณะที่ปรากฏเด่นทางศิลปะ รูปทรง

แบบรูป มีคุณลักษณะที่ปรากฏเด่นทางศิลปะ โครงสร้างตารางซ้ำๆ

แบบแผนในองค์ประกอบรวม มีคุณลักษณะที่ปรากฏเด่นทางศิลปะ การซ้ำ

หลักทฤษฎีศิลปะเกี่ยวกับ รูปทรง โครงสร้าง การซ้ำ

รูปทรง ให้ความพอใจต่อความรู้สึกสัมผัส เป็นสัญลักษณ์ให้แก่อารมณ์ ความรู้สึก

เส้นโครงสร้าง เส้นชนิดนี้มีความสำคัญต่อการสร้างอารมณ์ความรู้สึกส่วนรวมของศิลปะ

การซ้ำ เพิ่มความขัดแย้งลงในหน่วยที่ซ้ำเพื่อป้องกันความจืดชืด ตามกฎเกณฑ์การเปลี่ยน

แปร มี 4 แบบ คือ รูปร่างลักษณะ ขนาด จังหวะ ทิศทาง

กำหนดเป็นหลักคิดและหลักปฏิบัติ ดังนี้ กรอบแนวคิด ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากการเปลี่ยนแปรของรูปทรง โดยใช้กฎเกณฑ์การเปลี่ยนแปรกับทัศนธาตุรูปทรงเป็นกรอบปฏิบัติ ด้วยวิธี เปลี่ยนแปรรูปทรงซ้ำๆ ให้ความแตกต่าง 4 แบบ คือ ลักษณะ รูปร่าง จังหวะ ขนาด และทิศทาง อาศัยจัดวางบนแบบรูปที่เกิดจากเส้นโค้งคดกับวิธีการปักผ้าด้วยวัสดุ ในแต่ละรูปทรงจะมีความหมายทางการสัมผัสรับรู้จากการส่งทอดความต่างกับรูปทรงใกล้เคียงและในองค์ประกอบรวม แสดงเนื้อหา ความงามในเอกภาพแห่งสภาวะการเปลี่ยนแปลงที่เคลื่อนไหวของลวดลายตามการคลี่คลายแปรเปลี่ยนและจัดวางรูปทรง มีจุดมุ่งหมายหลักที่สร้างความจรรโลงใจ เพิ่มความสามารถสื่อสารให้ใกล้ชิดกับคนรุ่นใหม่ที่สามารถรับรู้ได้ตระหนักถึงคุณค่าศิลปะไทยแบบประเพณีให้ได้มากขึ้น และแบบผลงานให้ผู้ชมได้เลือกปฏิบัติสัมพันธ์กับความเปลี่ยนแปลง เคลื่อนไหว บนพื้นฐานประสบการณ์ที่ต่างกัน อย่างมีเสรีภาพทางความคิด พินิจงาน ประสานความคิดเชื่อมอดีตผ่านปัจจุบันไปสู่อนาคต

2. กระบวนการวางแผนออกแบบและปฏิบัติสร้างสรรค์ให้แสดงผลตามจุดมุ่งหมาย

2.1 ระบบการคลี่คลายแปรเปลี่ยนรูปทรงให้แตกต่าง แบบย่อยๆ สำหรับเลือกใช้ในทางปฏิบัติ

รูปร่าง จากซ้ำรูปร่างตัวเอง ไปเป็น หดยุบ - ยืดขยาย และเว้าแหว่งขาดหาย

ขนาด จากซ้ำขนาดตัวเอง ไปเป็น ขนาดที่ใหญ่หรือเล็ก

จังหวะ จากซ้ำจังหวะตัวเอง ไปเป็น ห่าง - ถี่ - ผสมสลับ

ทิศทาง จากซ้ำตำแหน่ง หมุนเคลื่อน ขึ้น - ลง ในแนวตั้ง - แนวราบ - แนวเฉียง - แนวโค้งคด

โดยจัดวางรูปทรงไปตามโครงสร้างแบบรูป ที่เกิดจากเส้นตรงตัดกับเส้นตรง, เส้นตรงตัดกับเส้นโค้งคดลูกคลื่น, เส้นโค้งคดลูกคลื่นตัดกับเส้นโค้งคดลูกคลื่น ผสมผสานจินตนาการจัดวางให้งามไปตามทัศนะ

2.2 วิธีปฏิบัติสร้างสรรค์ โดยการกำหนดให้องค์ประกอบทั้งหมดในภาพประกอบขึ้นจากรูปทรงแม่ลายพื้นฐานที่ซ้ำๆ แบบจำนวนหลายรูปทรง สร้างการเปลี่ยนแปลงด้วยการ คลี่คลายแปรเปลี่ยนลักษณะรูปร่าง ขนาด จังหวะ และทิศทางให้มีความแตกต่างกันอย่างค่อยๆ เป็นไป โดยยังคงโครงเค้าของศิลปะต้นทาง จัดวางรูปทรงไปตามลักษณะแบบรูป ในแต่ละรูปทรงจะส่งทอดความต่างกับรูปทรงใกล้เคียงและในองค์ประกอบรวม เกิดผลลัพธ์เป็นความเปลี่ยนแปลง เคลื่อนไหว ที่สอดคล้องประสาน ระหว่างระดับความซ้ำ(คุณสมบัติดั้งเดิมสงบนิ่ง) - เร็ว(คุณสมบัติใหม่ที่เคลื่อนไหว)

สื่อวัสดุและวิธีปักผ้า มีหลายประเภทจากที่ปรากฏในข้อค้นพบ ในกรณีการสร้างสรรค์นี้พิจารณาเลือกใช้ให้สอดคล้องกับเงื่อนไขการวิจัย โดยเฉพาะวัสดุประเภทโลหะสีทอง ดิ้นข้อ ดิ้นโปร่ง ที่มีประกายระยิบระยับไม่หยุดนิ่ง และการปักที่ช่วยให้รูปทรงมีความแตกต่าง ด้วยการเว้นพื้นที่ปักบางส่วนเพื่อให้รูปทรงดูเว้าแหว่ง, ปักเดินเส้นไม่ต่อเนื่อง, เรียงด้นให้ขัดแย้งทิศทางเพื่อสร้างแสงเงา, เปลี่ยนผิววัสดุด้วยการระบายสีเพื่อลดความมันวาวและสร้างค่าน้ำหนัก ให้ดูเสมือนส่วนประกอบรูปทรงหายไป รวมทั้งการปิดทองคำเปลวหรือปักเลื่อมเพิ่มเติมจุดที่ต้องการเน้น เป็นวิถีกวีทางวัสดุเพื่อช่วยส่งเสริมให้รูปทรงเปลี่ยนแปลง ในทางเดียวกันเป็นการสื่อแสดงคุณค่าความงามในคุณสมบัติพื้นผิวของวัสดุในแนวทางการศิลปะร่วมสมัย

ขั้นตอนการปักผ้า ออกแบบวาดลายและคัดลอกลงบนกระดาษเนื้อบาง เตรียมขึงผ้าสะดึงแล้วปูผ้าที่จะใช้ปักด้วยการเย็บเนาให้แนบติดกับผ้าสะดึง กระดาษที่ลอกลายเส้นเสร็จแล้วนำมาเย็บเนาบนผ้าสำหรับใช้ปัก เริ่มต้นปักโดยการนำด้นข้อวางบนเส้นลายแล้วแทงเข็มที่ร้อยด้วยด้ายปักค้อมด้น เดินเข็มขึ้นลงเป็นระยะ ๆ ไปตามเส้นที่คัดลอกไว้ เพื่อกำหนดขอบเขตลาย จากนั้นปักด้นโปร่ง ก่อนปักนำกระดาษลอกลายเส้นที่ใช้เป็นแนวเส้นสำหรับปักด้นออกเหลือเฉพาะด้นข้อที่ปักล้อมลาย ตัดด้นโปร่งเป็นท่อน ๆ ใช้ปลายเข็มร้อยด้นปักเรียงในขอบเขตลาย

ภาพที่ 5 ปักยัดตรงด้นข้อ

ที่มา : ปรีดา บุญยรัตน์ 1 กรกฎาคม 2562

ภาพที่ 6 ปักเรียงด้นโปร่งในขอบเขตลาย

ที่มา : ปรีดา บุญยรัตน์ 1 กรกฎาคม 2562

การสร้างสรรค์แบ่งออกเป็น 2 ระยะ

ระยะทดลองสร้างสรรค์ มุ่งเน้นสร้างการเปลี่ยนแปลงอย่างค่อย ๆ เป็นไป ในระดับย่อยโดยเฉพาะกับ “รูปทรง” เป็นหลัก ชิ้นงานเริ่มแรกจะเปลี่ยนแปลงรูปทรงจากน้อยแบบและแบบรูปตารางที่ยังคงขนาดเท่าๆ กัน แล้วค่อย ๆ เพิ่มแบบการเปลี่ยนแปลงรูปทรงและแบบรูปให้มากขึ้นในชิ้นงานต่อไป สังเกตผลลัพธ์ ระดับความช้า-เร็ว ของความเปลี่ยนแปลง เคลื่อนไหว ในองค์ประกอบรวม

ระยะพัฒนาสร้างสรรค์ มุ่งเน้นปฏิบัติสร้างการเปลี่ยนแปลงในระดับโครงสร้างใหญ่ ทั้งรูปทรงและแบบรูป พัฒนารูปการให้ซับซ้อนขึ้นโดยศึกษาทักษะการเปลี่ยนแปลงจากระยะทดลอง โดยใช้วิธีการเปลี่ยนแปรทั้ง 4 แบบเป็นส่วนมาก แบบรูปตารางเปลี่ยนจากเส้นตรงมาใช้เส้นโค้งคด เพิ่มพื้นผิววัสดุให้มีค่าน้ำหนักอ่อนแก่ จัดวางผลงานไปกับจินตนาการให้งามไปตามทัศนะของผู้วิจัย ที่ก่อให้เกิดผลลัพธ์ระดับความช้า-เร็ว อย่างประสานสอดคล้องในความเปลี่ยนแปลง เคลื่อนไหว

ภาพที่ 7 แบบร่างระยะทดลอง

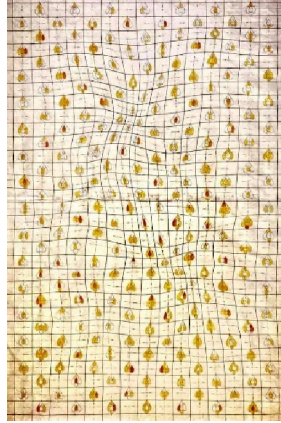
ที่มา : ปรีดา บุญยรัตน์ 1 กรกฎาคม 2562

ภาพที่ 8 ผลงานสำเร็จระยะทดลอง

ที่มา : ปรีดา บุญยรัตน์ 1 กรกฎาคม 2562

ตัวอย่าง ผลงานระยะทดลอง ใช้วิธีเปลี่ยนแปรรูปทรง 2 แบบ คือ รูปร่างและขนาด มีหลายลักษณะรูปร่างจากการลดย่อที่ละน้อยๆ มีขนาดใหญ่กลางเล็กหลายขนาดลดหลั่น ในส่วนของจังหวะหรือการวางระยะห่างรูปทรงและแบบรูปยังคงใช้ลักษณะที่ซ้ำๆ เท่าๆ กัน ปักด้วยด้นข้อและด้นโปร่งสร้างเป็นรูปทรงนูนต่ำ

ภาพที่ 9 ภาพร่างระยะพัฒนาสร้างสรรค์
ที่มา : ปรีดา บุญยรัตน์ 1 กรกฎาคม 2562

ภาพที่ 10 ผลงานสำเร็จระยะพัฒนาสร้างสรรค์
ที่มา : ปรีดา บุญยรัตน์ 1 กรกฎาคม 2562

ตัวอย่าง ผลงานระยะพัฒนา ปักด้วยดินข้อและดินโปร่งสร้างเป็นรูปทรงนูนต่ำ บนพื้นผ้าสีดำที่ช่วยขับเน้นในความสัมพันธ์ของรูปทรงให้เด่นชัด มี 1 แบบลาย เปลี่ยนแปรรูปทรง 4 แบบ โดยคลี่คลายแปรเปลี่ยน ลักษณะรูปร่างให้บิดเบี้ยว เว้นว่างพื้นที่การปัก ตัดทอน ส่วนประกอบแม่ลาย และสร้างค่าน้ำหนักอ่อน – เข้ม, มีหลายขนาดจัดวางผสมคละ, จัดวางจังหวะรูปทรงไม่เท่ากัน ก่อเกิดจังหวะช่องไฟ ถี่ – ห่างต่างกัน, จัดวางเรียงแถวในทิศทางแนวดิ่งและแนวราบไปตามลักษณะแบบรูปที่เกิดจากเส้นโค้งคดลูกคลื่นแนวตั้งและแนวนอนตัดกัน, ส่งทอดความต่างจากหน่วยหนึ่งไปสู่อีกหน่วยหนึ่ง จากที่เหมือนกันเปลี่ยนแปลงทีละน้อยไปถึงมาก

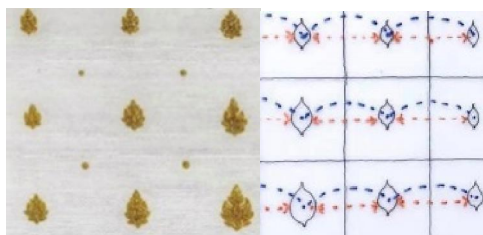
สรุปผลวิจัย

แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ส่วนที่เกี่ยวกับความเป็นไปได้ในทางสร้างสรรค์โดยใช้กรอบหลักเกณฑ์การเปลี่ยนแปลงกับรูปทรงส่วนหนึ่งกับการสื่อสารผลงานจากผลย้อนกลับของผู้ชม

ความเป็นไปได้ในระยะทดลองสร้างสรรค์กับระยะพัฒนาสร้างสรรค์ ได้วิเคราะห์การจัดองค์ประกอบ ทางด้านรูปทรง วิธีจัดวางสร้างความสัมพันธ์ตามกฎเกณฑ์การเปลี่ยนแปลง และการแสดงผลในองค์รวม ที่ก่อให้เกิดการสัมผัสรับรู้ถึงระดับความเปลี่ยนแปลงเคลื่อนไหว ช้า-เร็ว ดังนี้

ทั้งสองระยะ แสดงผลในองค์รวมที่ให้การสัมผัสรับรู้ ที่แตกต่างกันเนื่องด้วยระยะทดลองมุ่งสร้างการเปลี่ยนแปลงในระดับย่อย เฉพาะกับ “รูปทรง” และใช้โครงสร้างแบบรูปตารางที่เท่าๆ กัน คงตามแบบอย่างประเพณี ความเปลี่ยนแปลงเคลื่อนไหวให้ผลลัพธ์ในระดับที่น้อย ในระยะพัฒนาเป็นการมุ่งเน้นปฏิบัติในระดับโครงสร้าง คลี่คลายรูปทรงและพัฒนาแบบรูปตารางให้บิดเบี้ยว และการนำเส้นโค้งคดมาใช้แทนเส้นตรง ส่งผลให้เกิดจังหวะเคลื่อนไหวที่มากและสลับซับซ้อน จึงให้การสัมผัสรับรู้ได้ดีและชัดเจนกว่า และการสร้างสรรค์ ทั้งสองระยะ สามารถกำหนดแบบทักษะวิธีสร้างความสัมพันธ์สำหรับเป็นแนวทางให้กับนักศึกษาและนักออกแบบนำไปพัฒนาใช้ต่อไป

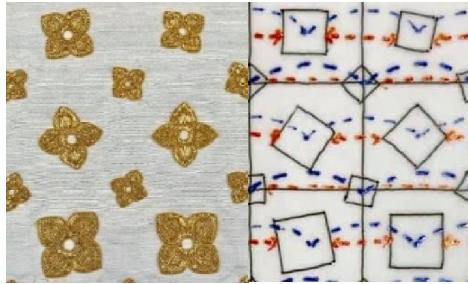
แบบทักษะวิธีสร้างความสัมพันธ์ให้การสัมผัสรับรู้ถึงระดับความเปลี่ยนแปลงเคลื่อนไหว ช้า-เร็ว โดยใช้กรอบหลักเกณฑ์การเปลี่ยนแปลงกับรูปทรง

ภาพที่ 11 : รายละเอียดผลงานจริงและแบบร่าง
ที่มา : ปรีดา บุญยรัตน์ 1 กรกฎาคม 2562

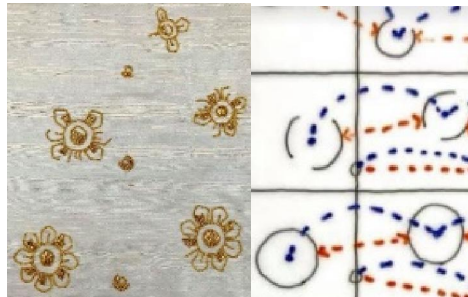

แบบที่ 1 เปลี่ยนแปร โดยเฉพาะขนาด จัดวางจากขนาดใหญ่ไปเป็นขนาดเล็ก แบบรูปตารางช่องย่อยๆขนาดเท่ากัน ให้การสัมผัสรับรู้ที่เคลื่อนไหวในระดับน้อยมาก

ภาพที่ 12 : รายละเอียดผลงานจริงและแบบร่าง
ที่มา : ปรีดา บุญยรัตน์ 1 กรกฎาคม 2562

แบบที่ 2 เปลี่ยนแปร โดยเฉพาะการหมุนเปลี่ยนทิศทาง แต่อยู่ในตำแหน่งคงที่ บนแบบรูปช่องย่อยๆ ขนาดเท่ากัน ให้การสัมผัสรับรู้ที่เคลื่อนไหวได้มากกว่า แบบที่ 1

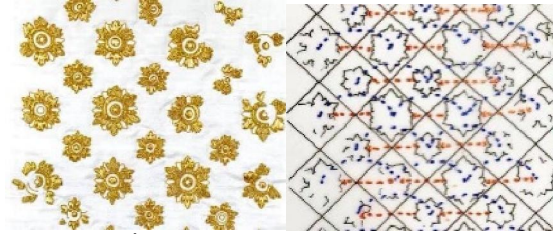
ภาพที่ 13 : รายละเอียดผลงานจริงและแบบร่าง
ที่มา : ปรีดา บุญยรัตน์ 1 กรกฎาคม 2562

แบบที่ 3 เปลี่ยนแปร โดยเฉพาะการวางจังหวะตำแหน่งรูปทรงให้ไม่เท่ากันและหมุนเปลี่ยนทิศทางไม่มาก บนแบบรูปช่องย่อยๆ ขนาดเท่ากัน ทำให้จังหวะช่องไฟแตกต่างหลากหลาย เคลื่อนไหวมากกว่าแบบที่ 2

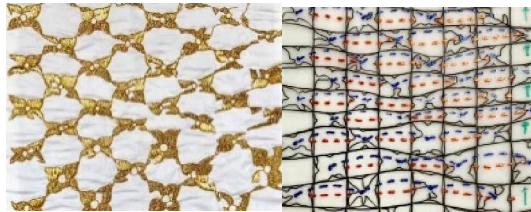
ภาพที่ 14 : รายละเอียดผลงานจริงและแบบร่าง
ที่มา : ปรีดา บุญยรัตน์ 1 กรกฎาคม 2562

แบบที่ 4 เปลี่ยนแปร โดยเฉพาะการวางจังหวะตำแหน่งรูปทรง เท่าๆกันและการหมุนรอบทุกทิศทาง บนแบบรูปเท่าๆ กัน จากแนวตั้งฉากเชื่อมต่อไปเป็นไม่เท่ากันแนวเฉียง การเคลื่อนไหวคล้ายแบบที่ 3 แต่ให้ระดับความเร็วได้มากกว่า

ภาพที่ 15 : รายละเอียดผลงานจริงและแบบร่าง
ที่มา : ปรีดา บุญยรัตน์ 1 กรกฎาคม 2562

แบบที่ 5 เปลี่ยนแปร โดยเฉพาะรูปร่างเว้าแหว่งขาดหาย จากมากไปน้อยแล้วกลับมา มาก ตารางช่องย้อยๆ เท่ากันแนวเฉียง เป็นทักษะวิธีที่สร้างให้เคลื่อนไหว เร็ว - ช้า แบบกลับไปกลับมา

ภาพที่ 16 : รายละเอียดผลงานจริงและแบบร่าง
ที่มา : ปรีดา บุญยรัตน์ 1 กรกฎาคม 2562

แบบที่ 6 เปลี่ยนแปร โดยเฉพาะรูปร่างลดย่อ เว้าแหว่งขาดหายกับขนาดที่หลากหลายคละกัน บนแบบรูปช่องย้อยๆ ที่ไม่เท่ากัน จากเส้นตรงตัดกับเส้นโค้งคดลูกคลื่น เกิดจังหวะช่องไฟ ที่มีความถี่ - ห่าง แตกต่างผสมสลับ เป็นทักษะวิธีที่สร้างการเคลื่อนไหว ช้า - เร็ว ให้ประสานไปพร้อมๆ กัน

ภาพที่ 17 : รายละเอียดผลงานจริงและแบบร่าง
ที่มา : ปรีดา บุญยรัตน์ 1 กรกฎาคม 2562

แบบที่ 7 เปลี่ยนแปร ลักษณะรูปร่าง ขนาด จังหวะ ทิศทาง ให้หลากหลายแตกต่าง จัดวางบนแบบรูปไม่เท่ากัน ที่เกิดจากเส้นโค้งคดถี่ๆ แนวเฉียงตัดกัน เกิดจังหวะการเคลื่อนไหวที่ตอบโต้ในสายตาได้ดี สัมผัสรับรู้ได้มากในความเปลี่ยนแปลง เคลื่อนไหวในระดับเร็ว

ภาพที่ 18 : รายละเอียดผลงานจริงและแบบร่าง
ที่มา : ปรีดา บุญยรัตน์ 1 กรกฎาคม 2562

แบบที่ 8 เปลี่ยนแปร ลักษณะรูปร่าง ขนาด จังหวะ ทิศทาง ให้หลากหลายแตกต่างกันในสัดส่วนที่มาก จัดวางบนแบบรูปไม่เท่ากัน ที่เกิดจากเส้นโค้งคดมากแนวเฉียงและบีบแคบตัดกัน เกิดจังหวะการเลื่อนไหลที่ตอบโต้ในสายตาได้มาก และสัมผัสรับรู้ในความเปลี่ยนแปลง ที่เคลื่อนไหวในระดับเร็วมาก

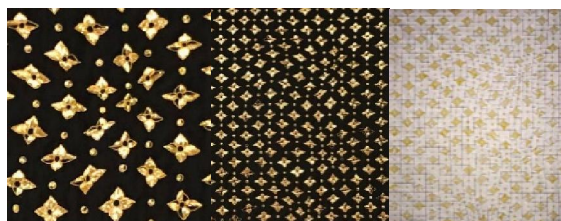
ภาพที่ 19 : รายละเอียดผลงานจริงและแบบร่าง
ที่มา : ปรีดา บุญยรัตน์ 1 กรกฎาคม 2562

แบบที่ 9 เปลี่ยนแปร ลักษณะรูปร่าง ขนาด จังหวะ จัดวางบนแบบรูปไม่เท่ากัน โดยใช้ วิธีแปรค่าน้ำหนัก อ่อน – แก่ รูปทรง บางส่วนกลืนหาย บางส่วนเปิดเผยชัดเน้นให้เด่นชัด จากซ้ายๆ ดูเสมือนเปลี่ยนแปลงแตกต่าง สัมผัสรับรู้ในความเปลี่ยนแปลง เคลื่อนไหวแบบขึ้น – ลง บนระนาบ

ภาพที่ 20 : รายละเอียดผลงานจริงและแบบร่าง
ที่มา : ปรีดา บุญยรัตน์ 1 กรกฎาคม 2562

แบบที่ 10 เปลี่ยนแปร ลักษณะรูปร่าง ขนาด จังหวะ ทิศทาง ให้แตกต่างหลากหลายจัดวางบนแบบรูปไม่เท่ากัน ที่เกิดจากเส้นโค้งคดมาก แนวเฉียงตัดกันในลักษณะบีบแคบมากในบางช่วง เกิดจังหวะการเลื่อนไหลไปทางระนาบ ที่เน้นให้มีความ ตื่น – ลึก สัมผัสรับรู้ในความเปลี่ยนแปลง เคลื่อนไหวเร็ว

ภาพที่ 21 : รายละเอียดผลงานจริงและแบบร่าง
ที่มา : ปรีดา บุญยรัตน์ 1 กรกฎาคม 2562

แบบที่ 11 เปลี่ยนแปร ลักษณะรูปร่าง ขนาด จังหวะ ทิศทาง โดยเฉพาะการควบคุมหน่วยต่างๆ ไม่ให้มีความแตกต่างที่มาก แบบรูปไม่เท่ากัน จากเส้นโค้งคดไม่มากแบบลูกคลื่น แนวตั้งและแนวนอนตัดกัน มีระยะที่บีบชิดแคบมากในบางช่วง จังหวะการเลื่อนไหลตอบโต้กับสายตาได้ดี สัมผัสรับรู้ในความเปลี่ยนแปลง เคลื่อนไหว ของระดับช้า – เร็ว ไม่มากหรือน้อยเกินไป สลับประสานกันไป

ภาพที่ 22 : รายละเอียดผลงานจริงและแบบร่าง

ที่มา : ปรีดา บุญยรัตน์ 1 กรกฎาคม 2562

แบบที่ 12 เปลี่ยนแปร ลักษณะรูปร่าง ขนาด จังหวะ ทิศทาง โดยเฉพาะควบคุมให้หน่วยต่างๆ มีความแตกต่างหลากหลาย แบบรูปตารางไม่เท่ากัน จากเส้นโค้งคดไม่มากแบบลูกคลื่น แนวตั้งและแนวนอนตัดกัน มีช่วงระยะบีบแคบที่ไม่มาก จังหวะเลื่อนไหลตอบโต้กับสายตาได้ดี ให้การสัมผัสรับรู้ในความเปลี่ยนแปลง ความเคลื่อนไหว ที่ประสานสอดคล้อง ของระดับช้า – เร็ว ไม่มากหรือน้อยเกินไป ภายในขอบเขตที่สมดุล

การสื่อสารผลงานจากผลย้อนกลับของผู้ชม ประเมินผลความพึงพอใจโดยใช้แบบสอบถามผู้ชมผลงาน จากนิทรรศการเผยแพร่ผลงานสร้างสรรค์ ปรากฏผลในเชิงบวก ผู้ชมมีความพึงพอใจในผลงาน มาก – มากที่สุด สัมผัสได้ถึงการสร้างสรรคที่อิงอาศัยรูปแบบศิลปะประเพณีพัฒนาเป็นศิลปะร่วมสมัย ได้รับความสุข ความงามของความเปลี่ยนแปลง ที่เคลื่อนไหว ช้า-เร็ว ในอากัปกิริยาสภาวะต่างๆ สามารถกระตุ้นความคิดย้อนกลับถึง คุณค่า ความงาม ความดี ของศิลปะรากฐาน ก่อเกิดเป็นความรักและแรงคล้อยสร้างสรรคต่อยอดกับการพัฒนาเป็นอาชีพ ยิ่งกว่านั้นผลงานสามารถนำผู้ชมไปสู่แง่คิดเชิงปรัชญาและหลักคำสอนทางศาสนาพุทธในทางประยุกต์ใช้กับชีวิตที่นอกเหนืออุดมมุ่งหมายหลัก

อภิปรายผล

การดำเนินการวิจัยในขั้นต้นได้ทำการศึกษาค้นคว้าและสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านลวดลายและการปักผ้าแบบไทยประเพณีที่มีความรู้และความสามารถระดับสูง เกี่ยวกับพัฒนาการความเป็นมาและกลวิธีการปักดั้งเดิม ครอบคลุมถึงความดีความงามที่เป็นแบบจำเพาะหรือสิ่งใดควรมีควรในข้อคิดและข้อปฏิบัติ เพื่อใช้เป็นแกนนำในทางสร้างสรรค์ศิลปะสมัยใหม่อย่างมีกาลเทศะ โดยไม่ก่อให้เกิดการสูญเสียคุณค่าของศิลปะที่ได้รังสรรค์ขึ้นมาก่อนแล้ว ในการศึกษาและสร้างสรรค์จึงเป็นการหลอมรวมกลวิธีแบบดั้งเดิมที่มีแบบแผนซ้ำๆ ให้ความรู้สึกสงบนิ่ง กับกฎเกณฑ์การเปลี่ยนแปรกับรูปทรง สร้างการรับรู้ศิลปะไทยประเพณีในแบบใหม่ พบว่าการคล้อยลายรูปทรงให้แตกต่างจัดวางบนแบบรูปตารางที่เกิดจากเส้นโค้งคด ในปริมาณ มาก-น้อย ส่งผลให้เกิดจังหวะเลื่อนไหลได้หลายระดับ การสร้างสรรค์เผยแพร่ผลงานครั้งนี้ เป็นไปตามเจตนาของผู้วิจัย ในความตั้งใจศึกษาค้นคว้าเพื่อที่จะหาหนทางแสดงออกให้คนร่วมสมัยได้เห็นคุณค่าของของศิลปะภูมิปัญญาที่สืบทอดมาช้านาน ควบคู่กับการได้เห็นความเป็นไปได้ในทางการสร้างสรรค์เป็นศิลปะร่วมสมัย ด้วยต้องการให้ผลงานที่จะพัฒนาขึ้น สร้างความจรรโลงใจสามารถสื่อสารใกล้ชิดกับคนรุ่นใหม่ที่สามารถรับรู้ได้ตระหนักถึงคุณค่าศิลปะไทยแบบประเพณี

ข้อเสนอแนะ

กฎเกณฑ์การสร้างสรรคศิลปะ ทฤษฎีวิวัฒนาการทางชีววิทยา และหลักปฏิบัติศาสนาพุทธ มีที่มาจากธรรมชาติเป็นแหล่งเดียวกัน จึงมีส่วนที่สัมพันธ์เชื่อมโยงถึงกัน ต่างเปิดเผยให้เห็นศักยภาพของความเปลี่ยนแปลง ในทางนำมาปฏิบัติใช้ให้เกิดประโยชน์ที่เกี่ยวข้องกับความงาม ความดี ความจริง ทำให้ศิลปะและชีวิตคนก้าวหน้าขึ้นมาแล้วอย่างเป็นที่ประจักษ์กับในปัจจุบันและย้อนลงไปในอดีต เช่นเดียวกับโครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการในครั้งนี้ที่ได้คิดนำสภาวะความเปลี่ยนแปลงมาใช้เป็นหลักคิดกับหลักปฏิบัติสร้างสรรค์ และในการสื่อสารผลงานจากผลย้อนกลับของผู้ชมได้แสดงให้เห็นว่ากฎเกณฑ์การเปลี่ยนแปรสามารถนำมาใช้สร้างสรรค์ศิลปะไทยแบบประเพณีไปสู่ความร่วมมือให้เกิดขึ้นได้และดำเนินเคลื่อนไหวไปสู่ผลสำเร็จในทางเผยแพร่คุณค่าสู่คนรุ่นใหม่อย่างเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

ตัวอย่างการผสมผสานผลงานสร้างสรรค์กับชนบ สืบเนื่องจากงานวิจัย เป็นศิลปะจัดวาง ภาพถ่าย นำเสนอผ่านสื่อดิจิทัล (เฟสบุ๊ค) จากมุมมองของศิลปินที่มีพื้นฐานด้านทัศนศิลป์ประกอบกับความชำนาญการ ได้ประสมประสานกรอบแนวความคิดการวิจัยกับหลักการของนาฏศิลป์ไทยเพื่อสื่อสารสะท้อนสภาวะตามบริบทเนื้อหาผลงานสร้างสรรค์งานปักผ้าประกอบกับศิลปะการเคลื่อนไหวและออกแบบท่าทางร่วมสมัยภายใต้บรรยากาศการจัดแสดงและภาพมุมมองที่ช่วยขับเน้นลีลาในการสื่อความหมาย การสื่อสารผลงานจากผลย้อนกลับผู้ชมได้รับคำชื่นชมและเกิดความสนใจต่อการศึกษาริเรียนรู้ในศิลปะรากฐาน จึงเป็นข้อเสนอแนะให้มีการสร้างสรรค์โดยการผสมศาสตร์เชื่อมโยง

กับเทคโนโลยีเพื่อยกขนบไปสู่คนร่วมสมัย ผู้ร่วมสร้างสรรค์ผลงานทดลอง มีรายนามดังต่อไปนี้ ฉันทนา เอี่ยมสกุล ผู้เชี่ยวชาญด้านนาฏศิลป์ไทย, สุธิดา กัลยาณรุจ ที่ปรึกษา, สาธินี กัลยาณรุจ ผู้บรรยายภาพ, สมบูรณ์ ศุภฤกษ์กุลชัย ช่างภาพ, ปรีดา บุญยรัตน์ ศิลปิน

ภาพที่ 23 : เคลื่อนไหว สงบเงียบ : เวลาแห่งความสงบ (Moving stillness : time to compose)

สืบค้น 11/7/62. จาก <https://www.facebook.com/preeda.od>

ที่มา : ปรีดา บุญยรัตน์ 1 กรกฎาคม 2562

เคลื่อนไหว สงบเงียบ : เวลาแห่งความสงบ สื่อสะท้อนตามบริบทของเนื้อหาจากผลงาน เปลี่ยนแปลง สุกใส หม่นหมอง

9/12

“เมื่อเวลาเปลี่ยนก็ไม่มีอะไรคงเดิมอยู่โดยไม่มีการเปลี่ยนแปลง ด้วยเหตุนี้เราจึงควรตระหนักชัดว่าเราจะใช้เวลาอย่างไร จึงจะเหมาะสมและสร้างสรรค์เพื่อจะได้มาซึ่งชีวิตที่มีความหมายและมีเป้าหมาย เราจะต้องนำสติปัญญาอันน่าอัศจรรย์และศักยภาพที่เป็นของมนุษย์โดยเฉพาะนั้นมาใช้ได้อย่างไร” (ทะไล ลามะ, 2554, น. 95)

ความเปลี่ยนแปลงเป็นกฎธรรมชาติที่มีอยู่ในทุกสิ่ง เป็นสถานะที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ แต่เราสามารถเลือกได้จะปฏิสัมพันธ์แบบไหน ที่จะทำให้ได้รับประโยชน์ในทางเกื้อกูลตนเอง สังคม และสิ่งแวดล้อม อย่างสร้างสรรค์สมดุล

เอกสารอ้างอิง

- กัจจกร สุนพงษ์ศรี. (2554). *ศิลปสมัยใหม่* (พิมพ์ครั้งที่ 1-2). กรุงเทพฯ : วิ.พรินท์.
- กรมศิลปากร . (ม.ป.ป.). *ตาลปัตร ฝีพระหัตถ์ฯ เจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์*. ม.ป.ท. : ม.ป.พ.
- คณะกรรมการจัดทำหนังสือ. (2557) “*ราชพัสดราภรณ์*” ใน *คณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ ราชพัสดราภรณ์* (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ : อมรินทร์พรินต์.
- คณะกรรมการพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ . (2529) . *เครื่องโขน* (พิมพ์ครั้งที่ 1) . กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ กรุงเทพฯ.
- คณะช่าง. (2538). *ภาพลายไทย* (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพฯ : คอมมาดีไซน์ แอนด์ พรินท์ จำกัด.
- จักพันธุ์ โพธิ์เกษ. (2540) . *หุ่นวังหน้า* (พิมพ์ครั้งที่ 1) . กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรุงเทพฯ.
- จักรพันธ์ วิลานินกุล (บ.ก.). (2555) . *ปัญญา วิจิตรนสาร : ปรากฏการณ์ศิลปะไทยร่วมสมัย* (พิมพ์ครั้งที่ 1) . กรุงเทพฯ : คมบาง.
- ชลูด นิ่มเสมอ. (2554). *องค์ประกอบของศิลปะ* (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ : อมรินทร์พรินต์แอนด์พับลิชชิ่ง.
- ณัฐภัทร จันทวิช. (2538). *ตาลปัตรพดยศ ศิลปนาฏนาฏศิลป์* (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ : ริเวอร์ บุค.
- ธีรพันธุ์ จันทรเจริญ. (ม.ป.ป.). *ผ้ายก*. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พรินต์แอนด์พับลิชชิ่ง.
- ปรีดา บุญยรัตน์. (2560). *วิจัยเชิงปฏิบัติการ การสร้างสรรค์งานปักผ้าจากรูปแบบไทยประเพณีโดยใช้สื่อผสมเป็นผลงานศิลปะร่วมสมัย : แสดงความงามในเอกภาพแห่งสภาวะการเปลี่ยนแปลงของลวดลายตามการคลี่คลายแปรเปลี่ยนและจัดวางรูปทรง*. วิจัยเชิงปฏิบัติการ ทุนสนับสนุนการวิจัย กองทุนวิจัยมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ประจำปีงบประมาณ 2560.
- ปรีชา ช่างขวัญยืน. (2557). *หลักการปกครองโดยธรรม* (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ : สถาบันพระปกเกล้า.

เผ่าทอง ทองเจือ (ผู้เรียบเรียง). (2549). *ภูมิใจไทย* (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ : อมรินทร์-พริ้นติ้ง
เรณูกา สิงห์ (บ.ก.). (2545). *จิตที่แปรเปลี่ยน* (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ : ส่องสยาม.
วิบูล ลิ้มวรรณ. (2559). *พจนานุกรมผ้าและเครื่องถักทอ* (พิมพ์ครั้งแรก). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เมืองโบราณ.
ศิลป์ พีระศรี. (2554). *สุนทรียภาพและสาระในศิลปะ* (ชานินทร์ สุนทรานนท์, ผู้แปล) (พิมพ์ครั้งที่ 1).
สันติ เล็กสุขุม. (2548). *จิตรกรรมไทยสมัยรัชการที่ 3 : ความคิดเปลี่ยนการแสดงออกก็เปลี่ยนตาม* (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ :
สำนักพิมพ์เมืองโบราณ.